

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Riigiabi ja üldist majandushuvi pakkuvad teenused“

(2017/C 088/05)

Raportöör: Markus Töns (DE/PES), Nordrhein-Westfaleni liidumaa parlamendi liige

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. viitab käesoleva omaalgatusliku arvamusega järgmistele komisjoni algatustele: 1) komisjoni teatis riigiabi määratluse kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses;⁽¹⁾ 2) konsultatsioonimenetlus üldise grupierandi määruse laiendamise eelnõu kohta,⁽²⁾ mille kohaselt tuleks komisjoni senisest eelnevast riigiabikontrollist välja jätta teatav investeeringuteks ettenähtud riigiabi sadamatele ja lennujaamadele; 3) Euroopa Komisjoni kavandatud nn Almunia paketi läbivaatamine ning kehtivust kaotava üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antavat vähese tähtsusega abi reguleeriva määruse läbivaatamine;

2. kordab, et Euroopa riigiabi eeskirjad üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kohta ei pea olema piiratud mitte ainult konkurentsipõhimõtetega, vaid peavad ka täielikult arvesse võtma aluslepingutes sätestatud liikmesriikide suurt otsustusvabadust määratlemisel, mis on üldist majandushuvi pakkuvad teenused, ning järgima kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse, majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ning neutraalsuse põhimõtteid liikmesriikide omandi õigusliku režiimi suhtes (Euroopa Liidu lepingu artikkel 3, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 14, 106 ja 345 ning protokoll nr 26). Üldist majandushuvi pakkuvad teenused peavad kajastama erinevusi vajadustes, tarbijate eelistustes ja riigihangete sisteemis, mis võivad tuleneda liikmesriikide erinevast geograafilisest asendist, sotsiaalsetest või kultuurilistest oludest ja demokraatlikest protsessidest. Komitee tuletab meelde, et riigiabi kontrolli tohib läbi viia vaid juhul, kui riiklik, piirkondlik või kohalik üldist majandushuvi pakkuvate teenuste reguleerimine või rahastamine avaldab piiriülest või siseturu jaoks olulist mõju;

3. rõhutab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste väljapaistvat rolli majanduskasvus ja tööhõives, samuti asjaolu, et üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine on sageli eeltingimuseks täiendavatele avalikele ja erasektori investeeringutele. Seetõttu tuleb üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid vaadelda ka Euroopa investeeringute kava aspektist. Sellega seoses tuleb viidata komisjoni 2016. aasta majanduskasvu analüüsile, milles öeldakse, et „on oluline, et liikmesriigid edendaksid laialdasemalt sotsiaalseid investeeringuid muu hulgas tervishoidu, lastehoidu, eluasemetoetusesse ja taastusraviteenustesse, et tugevdada inimeste praegust ja tulevast suutlikkust osaleda tööturul, ning [...] sotsiaalne investeering annab aja jooksul majanduslikku ja sotsiaalset tulu, seda eelkõige seoses töö saamise võimaluste, töötasu ja tootlikkuse, vaesuse ennetamise ja sotsiaalse sidususe tugevdamisega“;

4. soovib seega veel kaaluda, kuidas tuleks üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid toetada kooskõlas riigiabi sätetega ELi vahenditest. Näiteks tuleks riigiabi eeskirjade rakendamist veelgi lihtsustada, üks võimalus selleks on kehtestada eeldus – mis on seotud selliste lihtsate kriteeriumitega nagu vastavus kinnitatud rakenduskavadele –, et EFSI rahastus on kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Otse hallatavate ELi fondide, nagu nt Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond ja programm „Horisont 2020“, ning EFSI vahel vahetegemine riigiabiõiguse valdkonnas ei ole õigustatud, suurendab halduskoormust ja takistab rahastamisvahendite vahelist koostoimet, mille poole Euroopa Komisjon on ise püüelnud;

5. peab kahetsusväärseks, et komisjon keeldub jätkuvalt kohaldamast üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud riigiabi eeskirjade õigusliku alusena Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 14, mis tagaks korraliku seadusandliku menetluse ning seega ka suurendaks õiguskindlust ja demokraatlikku legitimiisust;

⁽¹⁾ Vt 19. mai 2016. aasta teatis: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html

⁽²⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-622_en.htm

6. märgib, et Euroopa reeglistik üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud riigiabi kohta on kõnealuse küsimuse keerukuse, mõistete konkureerivate tõlgendamisvariantide ja pikaajalise korrigeerimise tõttu muutunud liiga mahukaks, üksikasjalikuks ja ebaülevaatlikuks. Abi andvate ametiasutuste ja ettevõtete halduskoormust tuleb veelgi vähendada ning komisjoni ressursid tuleks koondada riigiabi eeskirjade jõustamisele juhtudel, millel on siseturule kõige suurem mõju. Komitee rõhutab ka, et keerukad eeskirjad võivad viia ka selleni, et neid tuntakse ebapiisavalt ja seega ei kasutata üldist majandushuvi pakkuvate teenuste lihtsustamisvõimalusi. Seetõttu kutsub komitee komisjoni üles formuleerima riigiabi käsitlevaid teiseid ja mittesiduvaid õigusakte (määrusi, teatisi, suuniseid jne) rangemalt ja seal, kus võimalik, neid konsolideerima;

7. kordab oma põhimõttelist vastuseisu komisjoni täiendavate kvaliteedi- ja tõhususkriteeriumide lisamisele üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rahastamise kokkusobivuse kontrollimisel. Kohalike ja piirkondlike riigiabi andjate otsustamisvabadust veelgi enam piiravad kvaliteedi- ja tõhususkriteeriumid ei kuulu põhimõtteliselt ELi toimimise lepingu konkurentsi peatükis määratletud komisjoni pädevuste hulka. Kvaliteeti ja tõhusust puudutavad otsused peavad jääma kohalike ja piirkondlike ametiasutuste pädevusse⁽³⁾;

8. rõhutab, et ELi kaubanduslepingutega ei reguleerita ELi, selle liikmesriikide ja nende piirkondlike ja kohalike omavalitsuste õigust teenuseid ise reguleerida, tagada ja toetada. Komitee ootab, et komisjoni poolt seoses Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse läbirääkimistega antud tagatised kehtiksid ka kõigi muude kaubanduslepingute läbirääkimiste suhtes, ja eelkõige, et ei piirataks riikide võimalusi võtta vastu või säilitada selliseid eeskirju, millega tagatakse teenuste kõrge kvaliteet ja kaitstakse selliseid olulisi avaliku huvi eesmärke nagu tervishoid, avalik julgeolek ja keskkonnakaitse, et ei sätestata teenuste erastamist, et avalik sektor saaks täiendada oma avalike teenuste valikut ning et oleks võimalik pakkuda selliseid avalikke teenuseid, mida varem osutasid eraõiguslikud teenuseosutajad⁽⁴⁾;

9. tuletab murega meelde, arvestades seoseid üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ja avaliku sektori investeeringute vahel, et alates 2014. aasta septembrist kehtiva uue Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi raamatupidamisstandardite (ESA 2010) alusel ei erista Eurostat enam avalikke kulutusi ja avalikke investeeringuid. Lisaks tähendab nende standardite ülevõtmine siseriiklikku õigusse teatud liikmesriikides seda, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peavad rakendama investeeringute ülemmäärasid elaniku kohta aastas. Lisaks ei luba sellised ülemmäärad ka neil kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel, kellel on varuks rahalisi vahendeid, käivitada suuri üldist majandushuvi pakkuvate teenuste aspektist olulisi investeerimisprojekte. Komitee kutsub seega Euroopa Komisjoni üles esitama aruannet ESA 2010 rakendamise kohta⁽⁵⁾;

Teatis riigiabi mõiste kohta⁽⁶⁾

10. viitab sellele, et tegevuse „üldist majandushuvi pakuva teenusena“ käsitamise õigus on tulenevalt väljakujunenud kultuurilistest ja poliitilistest süsteemidest ja kõnealuse tegevuse pideva arendamise vajadusest liikmesriikide pädevuses ning et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad täiesti iseseisvalt otsustada, milliseid teenuseid nad loevad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks;

11. tervitab asjaolu, et komisjon avaldas 19. mail 2016 – kaks aastat pärast 2014. aasta esimese poolaasta konsultatsioonimenetlust riigiabi määratluse kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses – teatise, milles selgitatakse avaliku sektori investeeringute edendamist käsitlevate ELi riigiabieeskirjade kohaldamisala. Komitee tunnustab komisjoni kavatsust suunata oma ressursid sellele, et tagada riigiabieeskirjade kohaldamine juhtudel, mis avaldavad kõige suuremat mõju siseturule, kuid tunnistab samaaegselt, et teatises piiratakse riigiabi mõiste selgitamisega sellistes valdkondades, kus on juba olemas Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika. Seetõttu tõstatab komitee küsimuse kõnealuse lähenemisviisi liigse piiratuse kohta. Lähenemisviis võib olla vastuolus erinevate dunaamiliste arengusuundadega avaliku sektori investeeringute valdkonnas, nt seoses maksuküsimuste ja uute sotsiaalteenuste arenguga;

⁽³⁾ Vt Euroopa Regioonide Komitee 30. novembri 2012. aasta arvamus „ELi riigiabi ajakohastamine“, punkt 29.

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-4646_en.htm

⁽⁵⁾ Euroopa Regioonide Komitee 3. detsembri 2014. aasta arvamus „Avaliku sektori kulutuste tõhususe parandamine ELi tegevusega hõlmatud valdkondades“ (BUDG-V-009) punkt 20.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/index_en.html

12. väljendab rahulolu selle üle, et teatistes kinnitati väljendi „ELi-sisese kaubanduse kahjustamine“ piiratust. Tegelikult – lähtuvalt 29. aprilli 2015. aasta seitsmest üksikotsusest⁽⁷⁾ ja vastavalt esialgses komitee arvamuse eelõus esitatud nõudele – ei peaks abi kohalikule infrastruktuurile või kohalikele teenustele, mida teistes liikmesriikides peaaegu ei kasutata ja millel on minimaalne mõju piiriülestele investeeringutele, nüüd enam kuuluma ELi riigiabieeskirjade alla⁽⁸⁾;

13. võtab teadmiseks komisjoni seisukoha, et avaliku sektori investeeringud infrastruktuuri ehitamiseks või kaasajastamiseks ei kujuta endast riigiabi, kui kõnealune infrastruktuur ei konkureeri otseselt teiste samalaadsete ehitistega. Komitee ei nõustu siiski komisjoni lihtsustatud vaatenurgaga, et see kehtib üldiselt maantee- ja raudteeinfrastruktuuri, siseveeteede ning veevarustus- ja kanalisatsioonivõrkude puhul, kuid mitte sellistes valdkondades nagu energia, lairibaühendus, lennujaamad või sadamad;

14. tervitab selgitust, et riiklikud vahendid mittekaubanduslikku laadi kultuuritegevusteks, mis on avalikkusele juurdepääsetavad tasuta või tasu eest, mis katab 50 % kuludest, ei kuulu riigiabiesskirjade alla; see vähendaks oluliselt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste mahukaid kontrolle, ehkki üksikjuhtumite puhul oleks kontroll endiselt vajalik, ning tagaks suurema õiguskindluse seoses kultuuri edendamise avalikest vahenditest;

15. ootab seetõttu Euroopa Komisjonilt selgitust, et kohalike teenuste puhul ei teki kaubanduse mõjutamise ohtu, ja loodab, et just nimelt kaebuse esitaja või komisjon peavad tõendama, et ühendusesisest kaubandust on mõjutatud või võidakse mõjutada;

16. eeldab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad tulevikus täie õiguskindlusega otsustada, milliseid tegevusi nad toetavad, ilma et eksiksid riigiabi eeskirjade vastu;

17. taunib 2016. aasta aprillis esitatud tegevuskava „Ühtse ELi käibemaksuala suunas“ raames, mille kohta Euroopa Regioonide Komitee koostab eraldi arvamuse, üldist majandushuvi pakkuvate teenuste käibemaksuvabastuse piiramist;

Üldine grupierandi määrus

18. rõhutab kehtiva üldise grupierandi määruse suuniste⁽⁹⁾ – millesse on koondatud liikmesriikide ametiasutuste küsimused ja Euroopa Komisjoni vastused – kasulikkust, kuid märgib, et komisjoni vastustest ei saa mitte alati täielikku selgust liikmesriikide tõlgendamisprobleemides;

19. tervitab komisjoni algatust avada kuni 30. maini 2016 esimene konsultatsioon üldise grupierandi määruse uue läbivaatamise kohta,⁽¹⁰⁾ et vabastada teavitamiskohustusest sadamate ja lennujaamade taristu jaoks antav abi, kuna ametiasutuste ja lõplike toetusesaajate halduskoormus väheneb seda rohkem, mida suurem on üldise grupierandi määruse kohaldamisala;

20. märgib siiski, et sadamate puhul puudub investeeringuteks ettenähtud abi kokkusobivuse kriteeriumide jaoks igasugune eelnev õiguslik alus, mis oleks komisjonil võimaldanud kokku koondada üksikjuhtumid suurema õiguskindluse põhjal, ning palub seetõttu komisjonil süvendada riigiabi olemasolu või puudumise teemat nii investeeringute liigi kui ka sadamate suuruse suhtes ja võtta arvesse sadamate töökorralduse eripärasusi liikmesriikides, arvestades ka nende avalikke ülesandeid;

21. märgib, et siseveesadamate sektoris ei pruugi liikmesriikide võetavate mitmesuguste meetmete puhul olla tegemist riigiabiga, kuna abisaaja ei tegele majandustegevusega või meetmed ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust. See võib teatavatel juhtudel nii olla siseveesadamate taristut toetavate abimeetmete puhul, mis on üksnes kohaliku iseloomuga, või on seotud selliste siseveesadamate taristuga, millel puudub otsene juurdepääs merele ja mis ei võimalda vahetada kaupu või pidada sidet teiste liikmesriikidega siseveeteede kaudu, ning mis ei moonuta konkurentsi;

⁽⁷⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4889_de.htm Hradec Králové avalikud haiglad/CZ (SA.37432), Medizinisches Versorgungszentrum Durmersheim/DE (SA.37904), Städtische Projektgesellschaft „Wirtschaftsbüro Gaarden“ (Kiel)/DE (SA.33149), Landgrafen-Klinik/DE (SA.38035), investeerimisabi Lauwersoogi sadamale/NL (SA.39403), Glenmore Lodge/UK (SA.37963), golfklubid liikmete omandis/UK (SA.38208).

⁽⁸⁾ Vt komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1, punktid 196 ja 197.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/practical_guide_gber_en.pdf

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html

22. nõuab üldises grupierandi määruises erandi tegemist ka sadamatele või vähemalt teatavatele sadamaliikidele antavale tegevusabile, kooskõlas sellega, mida nõutakse teatavate lennujaamade puhul (vt käesoleva dokumendi punkt 28);

23. väljendab muret asjaolu pärast, et ka pärast sadamataristu lisamist üldisesse grupierandi määruisesse kuuluks iga avaliku sektori meede, mis on hõlmatud riigiabi määratlusega ja mida ei saa käsitada erandina, äärmiselt keerulisele hindamisele, mille puhul ei saa prognoosida, kas see kiidetakse otseselt aluslepingu alusel heaks. Seetõttu kutsub komisjon komisjoni üles esitama ettepaneku konkreetsete kõnealust abi käsitlevate suuniste vastuvõtmiseks juhuks, kui abi suurus ületab erandi tegemise ülempiiri;

24. toetab seoses investeerimisabiga piirkondlikele lennujaamadele selgesõnaliselt Euroopa Komisjoni lähenemist, et „teatamiskünnise kehtestamine riigiabi summast sõltuvalt ei ole asjakohane, kuna riigiabi mõju konkurentsile sõltub eelkõige lennujaama suuruselt, mitte investeringu ulatusest“;

25. loodab, et komisjon tagab piirkondlikele lennujaamadele antava riigiabi mõiste määratlemisel kooskõla kehtivate ELi õigusaktidega;

26. kordab oma varasemat seisukohta, et komisjon peaks keskenduma suurtele lennujaamadele ning et väikeste lennujaamade – reisijateveo mahuga kuni 300 000 reisijat aastas – riigiabi meetmed ei peaks kuuluma riigiabi sätete alla, sest need ei avalda liikmesriikidevahelisele kaubandusele märkimisväärset mõju, kuna sellised lennujaamad ei suuda struktuuriliselt katta tegevus- ja kapitalikulud ning kuna riigiabi piirdub reeglina üldist majandushuvi pakkuvate teenuste hüvitamisega⁽¹⁾ ning on mõeldud ohutu ja majanduslikult elujõulise õhustransporditaristu arendamise toetamiseks puudulike ühendustega piirkondades;⁽²⁾ sellise sättega peaks kindlasti kaasnema riigiabi andmist välistava piirmäära (praegu 200 000 reisijat aastas) märkimisväärne suurendamine lennujaamadele üldist majandushuvi pakkuva teenusena antava abi puhul, viies piirmäära tagasi enne üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva nn Almunia paketi vastuvõtmist kehtinud tasemele, st 1 miljon reisijat aastas; niisuguse meetme eeldus peab siiski olema see, et mõistlikku ühendust ei ole võimalik saavutada mõnel teisel viisil;

27. kahtleb, kas väikesed lennujaamad suudaksid leida investeerimisabi miinimumpiiri 25 % oma ressurssidest. Komitee kutsub sellega seoses komisjoni üles võtma arvesse, et reeglina ei ole selle riigiabi eesmärk suutlikkuse suurendamine, vaid see on seotud pigem infrastruktuuri vajadustega;

28. nõuab üldises grupierandi määruises vabastust ka lennujaamadele antavale riigiabile, kuna komisjoni lennundus-suunised riigiabi kohta (2014. aasta suuniste punkt 112 jj) hõlmavad selgeid sätteid, näiteks seoses esmase rahastamispuudujäägiga, mida vabastuse korral on võimalik katta;

29. leiab, et kehtivad sätted sadamate ja lennujaamade kohta nii investeringuteks ette nähtud abi kui ka tegevusabi osas tuleks kohandada äärepoolseimate piirkondade olukorrale, pidades silmas nende piirkondade halba ligipääsetavust ja nende täielikku sõltuvust mere- ja lennundussektorist, mis hõlmavad ainust elujõulist transpordivõimalust nende isoleeritud piirkondade jaoks;

30. soovib seoses kultuurile ja kultuuripärandi säilitamisele antava investeerimis- ja tegevusabiga piirmäärade suurendamist 100 %, mitte 50 % nagu kavandatud läbivaadatud üldises grupierandi määruises (vastavalt komisjoni poolt pakutud: 100-lt 150 miljonile eurole projekti kohta ja 50-lt 75 miljonile eurole ettevõtte kohta aastas). Komitee taotleb üldise grupierandi määruise eeskirjade ja eeltingimuste senisest suuremat kooskõlastamist riigiabi mõistet käsitleva teatise tekstiga, kuna teatises on antud teatavad, liikmesriikidelt heakskiidu saanud esmatahtsad selgitused, mis aga ei ole sama siduvad kui otseselt kohaldatav määruis, nagu üldine grupierandi määruis;

31. nõuab kooskõlas eelmises punktis taotletud piirmäära suurendamisega ühtlasi seoses kultuurile ja kultuuripärandi säilitamisele antava investeerimisabi ja tegevusabiga piirmäära suurendamist 1 miljonilt 2 miljonile eurole, millest allpool on võimalik kohaldada abi arvutamise meetodit vastavalt määruise (EL) nr 651/2014 artikli 53 lõikele 8, st et abi osakaal võib moodustada kuni 80 % projekti abikõlblikest kuludest (meetodi asemel, millele on osutatud määruise (EL) nr 651/2014 artikli 53 lõigetes 6 ja 7);

⁽¹⁾ Euroopa Regioonide Komitee 28. novembri 2013. aasta arvamus „Lennujaamadele ja lennuettevõtjatele antavat riigiabi käsitlevad ELi suunised“, COTER-V-043.

⁽²⁾ Vt Euroopa Komisjoni 23. juuli 2014. aasta otsus Angoulême'i lennujaama kohta: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm

32. kutsub komisjoni üles selgitama läbivaadatud üldises grupierandi määruises taristumeetmete riigiabi staatust. Vastavalt 1. oktoobri 2014. aasta otsusele Propapier/Eisenhüttenstadt⁽¹³⁾ tuleb üldiste taristumeetmete puhul alati kaaluda, ega riigiabi positiivne mõju regionaalarengule ei kaalu üles selle negatiivset mõju konkurentsile;

33. ootab, et üldise grupierandi määruise läbivaatamisega võrdsustataks spordi- ja mitmeotstarbelised vaba aja veetmise taristud nii, et ka mitmeotstarbelistele vaba aja veetmise taristutele antav tegevusabi summas kuni 2 miljonit eurot aastas tuleks eeskirjade kohaldamisalast välja jätta;

Üldist majandushuvi pakkuvad teenused

34. pooldab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste mõiste dünaamilist laiendamist: uusi sotsiaalteenuseid, näiteks sotsiaalteenuseid, mis on seotud pagulaste ja sisserändajate esmase vastuvõtu ja integreerimisega, ja digitaalset infrastruktuuri piirkondades, kus täheldatakse turutõrkeid – nagu nt demograafiliste väljakutsetega silmitsi seisvates piirkondades –, võiks pidada üldise huvi osaks, sest need peavad kodanikele kogu riigis olema juurdepääsetavad; ka tulevasi ja uusi arenguid tuleb korrapäraselt asjakohaselt hinnata ja neid peab liikmesriikide tasandil olema samuti võimalik üldist majandushuvi pakkuvate teenuste alla liigitada, kui see on vajalik;

35. kritiseerib asjaolu, et komisjon hiljutises teatises üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kohta püüdis laiendada oma kaalutusõigust küsimuses, mida saab määratleda üldist majandushuvi pakkuvate teenustena, viidates „tavalistele turutingimustele“⁽¹⁴⁾. See on vastuolus kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse põhimõtetega ning on ka praktikas avaliku sektori asutuste jaoks tingimus, mida oleks peaaegu võimatu tõendada;

36. juhib tähelepanu asjaolule, et Altmarki kohtuotsuses sätestatud neljanda kriteeriumiga loodi ainult stiimul liikmesriikidele kasutada riigihankelepingute sõlmimise eeskirju üldist majandushuvi pakkuvatel teenustel põhineva lähenemise asemel. Tõepoolest seisavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused silmitsi probleemiga, et neljanda Altmarki kriteeriumi teise alternatiivi jaoks, st tüüpilise, nõuetekohaselt juhitud ja vajalike vahenditega varustatud ettevõtte puhul ei ole olemas võrdlusalus – juhtudel, kui konkreetse sektoris ei tegutse ühtegi eraettevõtet. Seetõttu palub komitee komisjonil töötada Altmarki neljanda kriteeriumi täitmiseks välja üksikasjalikud suunised selle kohta, mida lugeda tüüpiliseks, nõuetekohaselt juhitud ja vajalike vahenditega varustatud ettevõtteks – muu hulgas turu-uuringute kaudu, mille abil saaks välja selgitada teatavad standardkulud –, et lihtsustada avaliku sektori asutustel Altmarki neljanda kriteeriumi täitmist ja vabastada nii konkreetne üldist majandushuvi pakkuv teenus riigiabi kontrollist;

37. peab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisel saadava mõistliku kasumi määratlust väga oluliseks, et iseäranis saaks ka stiimulite kaudu või tuvastatava mõistliku kasumiprotsendi suurendamise abil arvesse võtta asjaolu, et see kasum reinvesteeriakse sageli üldist majandushuvi pakkuvatesse teenustesse;

38. kordab taas oma nõudmist, et vähese tähtsusega riigiabi künnist tuleks tõsta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste toetuseks antava riigiabi eeskirjades. Üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele antava abi vastuvõetavuse kontrollimise künnis peaks olema üks miljon eurot juhtumi kohta kolme majandusaasta jooksul. Sellest künnisest allpool ei loeta, et sellise abi puhul oleksid täidetud kõik kriteeriumid arvamaks, et tegemist on riigiabiga, kuna üldist majandushuvi pakkuvatele teenuste puhul sageli olemasoleva kohaliku suunitluse tõttu ei ole kaubanduse kahjustamise ja konkurentsi moonutamise ohtu, mis ohustaks siseturgu;

39. leiab, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitise teavitamiskohustusest vabastamise künnist vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikele 3 tuleks tõsta kõigest 15 miljonilt eurolt aastas 2011. aastal kehtinud määrani, mis oli 30 miljonit eurot;

40. pooldab volitusdokumentide tavapärase kehtivuse pikendamist üle kümne aasta, et võtta paremini arvesse volitamise kulud ja üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavate üksuste tehtavate investeeringute tasuvust;

⁽¹³⁾ Riigiabi register, konkurentsi peadirektoraat, SA.23827.

⁽¹⁴⁾ Vt punkt 48: „[...] ei oleks asjakohane hõlmata konkreetse avaliku teenuse osutamise ülesandega selliseid teenuseid, mida tavapärastes turutingimustes tegutsevad ettevõtjad juba pakuvad või mida nad saavad pakuda rahuldavalt ja üldsuse huvidega kooskõlas olevatel tingimustel (näiteks teenuse hind, objektiivsed kvaliteeditunnused, jätkuvus ja kättesaadavus), nagu need on määratlenud riik“.

41. pooldab samuti komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsuses sätestatud sotsiaalmajutuse mõiste laiendamist. Et tagada liikmesriikide lai kaalutlusruum sotsiaalmajutuse pakkumisel, osutamisel, rahastamisel ja korraldamisel ning et tagada demokraatlik valikuvabadus, tuleks tühistada sotsiaalmajutuse piiritus „ebasoodsas olukorras olevate isikute või vähem soodsas olukorras olevate ühiskonnarühmadega“. Õigus sobivale ja taskukohasele eluasemele tuleks rohkem tähelepanu keskmesse seada, kuna eluasemeturu suutmatuse rahuldada kõigi vajadusi eluaseme järele ei puuduta mitte üksnes isikuid, kellel ei ole üldse juurdepääsu eluasemele, vaid ka neid, kes elavad tervist ohustavates, ebasobivates või ülerahvastatud eluruumides, ning neid, kes maksavad suurema osa oma sissetulekust igakuiseks üüriks või laenumakseks;
42. soovib suutlikkuse suurendamist Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide vahel, et parandada teadmisi üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele antava riigiabi kohta. Peab toimuma ka vahetu dialoog Euroopa Komisjoni ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel ja tuleb pakkuda abi;
43. kutsub liikmesriike üles looma koostöös Euroopa Komisjoniga asjakohased teabevahetus- ja kooskõlastamismehhanisme ning arendama välja suuniseid omavalitsuste jaoks, et hõlbustada üldist majandushuvi pakkuvate teenuste jaoks antava riigiabi keerukaid kontrole. Samuti ootab komitee, et liikmesriigid kaasaksid Almunia paketti käsitlevate riiklike aruannete koostamisel kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja nende liitusid, et tagada nii üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud konkreetsete raskuste ja väljakutsete realistlik kajastamine;
44. nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste õiguskindluse tagamiseks, et kaebuse esitajatele kehtestataks viie aasta pikkune aegumistähtaeg alates hüvitise maksmise või investeerimise algusest. Siiani kehtinud tähtaeg, mille jooksul komisjon võis algatada abi tagasinõudmise otsuseni viiva menetluse – kümme aastat alates päevast, mil ebaseaduslik riigiabi läks abisaaja käsutusse –, mis reaalselt oli samuti aegumistähtaeg, on liiga pikk. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning riigiabi saanud ettevõtted vajavad rohkem õiguskindlust. Kümne aasta pikkune aegumistähtaeg, millele lisandub menetluse jaoks vajalik aeg, nii et võib juhtuda, et tuleb tagasi nõuda 20 või 25 aastat varem antud abi, on ebaproportsionaalselt pikk ning kahjustab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning nende ettevõtete – kes sageli ei saa endale lubada õigusabi – olulisi vajadusi. Lisaks sellele toimib see vastupidiselt riigiabi tagastamise nõudmise eesmärgile, milleks on eelnevalt kehtinud konkurentsiolekorra taastamine;
45. peab vajalikuks, et kaebuse esitaja saab olla üksnes osapool, keda see majanduslikult otseselt puudutada võib. Senine kaebuse esitamise õigusega osapoolte ring, st „liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud“ vastavalt menetlusmääruse artiklile 20 koos artikli 1 punktiga h, on siiski liiga lai.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA
